Streszczenie

Potencjalne skutki wybranych preferencyjnych umów handlowych dla handlu produktami rolno-żywnościowymi UE

Celem głównym rozprawy doktorskiej było określenie stanu i perspektyw rozwoju handlu artykułami rolno-żywnościowymi krajów UE w ramach wybranych preferencyjnych umów handlowych oraz zbadanie przewag konkurencyjnych sektora rolno-spożywczego krajów UE w warunkach postępujących procesów regionalnej i międzyregionalnej integracji gospodarczej. Badania dotyczyły preferencyjnych porozumień handlowych UE z Stanami Zjednoczonymi, Kanadą, Japonią, Wietnamem i państwami MERCOSUR. Zakres czasowy badań w ujęciu *ex post* objął lata 2008-2018, natomiast symulacje *ex ante* wykonano w perspektywie krótkookresowej. W części empirycznej rozprawy wykorzystano materiały wtórne pochodzące z międzynarodowych, publicznych baz danych, w tym FAOSTAT, UNCTADStat, WITS i Banku Światowego. Zastosowano wybrane miary statystyki opisowej, celowo wyselekcjonowane ilościowe wskaźniki międzynarodowej pozycji konkurencyjnej *ex post* oraz model równowagi cząstkowej SMART i model równowagi ogólnej GTAP.

Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że sektor rolno-żywnościowy UE na rynkach wybranych partnerów handlowych odznacza się silniejszą pozycją konkurencyjną w zakresie produktów o wyższym stopniu przetworzenia niż surowców rolnych. Implementacja wybranych preferencyjnych porozumień handlowych może wywołać efekt kreacji i przesunięcia handlu rolno-żywnościowego w relacjach bilateralnych UE z sygnatariuszami porozumień kosztem ograniczenia wymiany wewnątrzwspólnotowej. Ponadto można sądzić, że efekt przesunięcia handlu ujawni się z większą siłą niż efekt kreacji handlu.

Słowa kluczowe: handel międzynarodowy, preferencyjne umowy handlowe, konkurencyjność międzynarodowa, równowaga cząstkowa, SMART, równowaga ogólna, GTAP.

Abstract

Possible effects of selected preferential trade agreements in the EU agri-food trade

The primary aim of the dissertation is to determine the status and prospects for development of trade in agri-food products in the EU countries within the framework of selected regional trade agreements, as well as investigate competitive advantage of the agri-food sector in the EU countries under progressing regional and inter-regional economic integration. The research included preferential trade agreements between the EU and the United States, Canada, Japan, Vietnam and the MERCOSUR countries. The timeframe of the research in *ex post* terms covered the years 2008-2018, while *ex ante* simulations were made in the short run perspective. In the empirical part of the dissertation secondary materials from international, public databases were used, including FAOSTAT, UNCTADStat, WITS and the World Bank. Selected measures of descriptive statistics, deliberately selected quantitative indicators of *ex post* international competitive position, as well as the partial equilibrium model SMART and the general equilibrium model GTAP were employed in the dissertation.

Based on the conducted research, it can be concluded that the EU agri-food sector shows a stronger competitive position on the markets of selected trade partners in case of products with a higher processing degree rather than agricultural raw materials. Implementation of selected preferential trade agreements can cause trade creation and trade diversion effects in bilateral relations between the EU and the parties of the agreements at the expense of limiting intra-EU trade. Moreover it can be stated, the trade diversion effect can happen with greater force than the trade creation effect.

Key words: international trade, preferential trade agreements, international competitiveness, partial equilibrium, SMART, general equilibrium, GTAP